

Styringsdokument for Bærekraft

Versjon 10.0
Vedtatt 16.06.2026

SpareBank
HALLINGDAL VALDRES

Innholdsfortegnelse

1.	Bakgrunn og formål.....	3
1.1	Konsernets dokumenthierarki	3
2.	Definisjoner og begrep.....	4
2.1	Hva er bærekraft?.....	4
2.2	Hva er bærekraft i SpareBank 1 Hallingdal Valdres	4
2.3	Forklaring av viktige begrep	5
3.	Rammebetingelser: Overordnede føringer og relevante regelverk	6
3.1	Annet særlig relevant regelverk	6
3.2	Hva har vi forpliktet oss til	6
3.3	FNs bærekraftsmål	7
3.4	Dobbel vesentlighetsanalyse	8
4.	Bærekraft.....	9
4.1	Lønnsom drift.....	9
4.2	Klima og Natur.....	9
4.3	Sosialt ansvar.....	10
4.4	Styring	11
5.	Roller og ansvar	12
	Styret (morbank og datterselskap)	12
	Internrevisjonen.....	12
	Administrerende direktør i morbank og daglig leder i datterselskap	12
	Ledere og fagansvarlige (morbank og datterselskap)	12
	Alle medarbeidere i konsernet.....	13
6.	Rapportering og offentliggjøring.....	14
	Intern oppfølging.....	14
	Ekstern rapportering	14
	Offentliggjøring	15
	Vedlegg A: Våre forventninger til vår verdikjede	16
	Vedlegg B: Våre krav og forventninger til enkelt bransjer og selskaper	19

1. Bakgrunn og formål

SpareBank 1 Hallingdal Valdres skal være en pådriver og tilrettelegger for en grønn omstilling og har som et mellomstort finanskonsern en viktig samfunnsrolle i en verden som endrer seg. En sunn utvikling med gode vekst- og utviklingsmuligheter er derfor viktig for oss. Vi ønsker at det samfunnet vi er en del av skal være robust, rettferdig og bærekraftig.

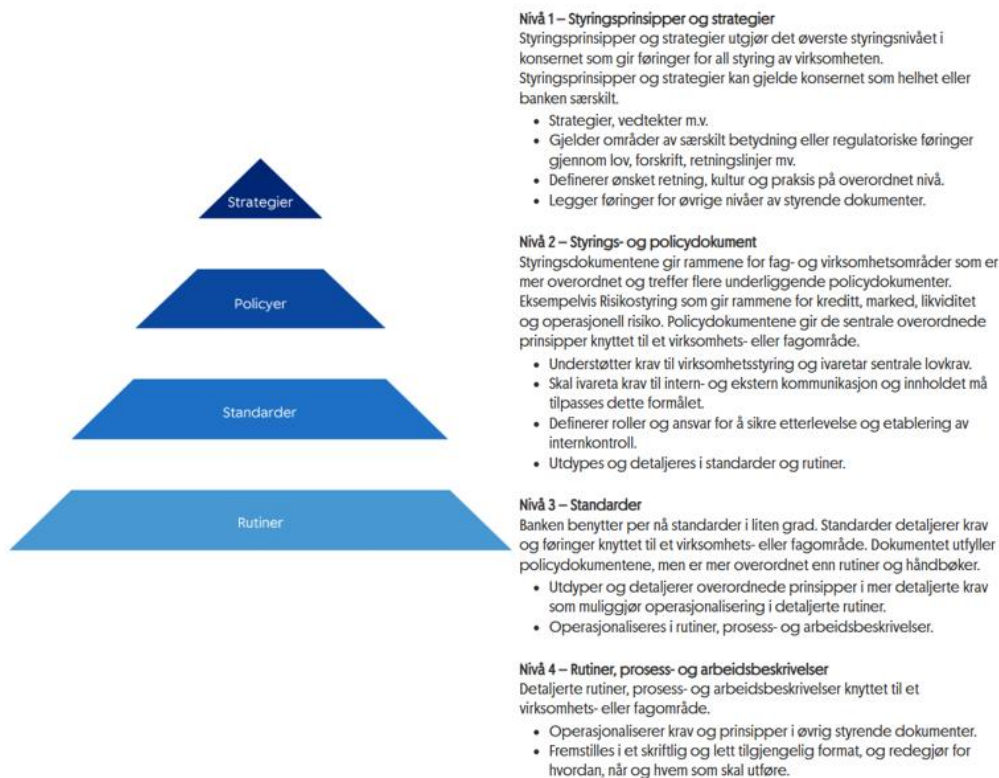
Formålet med dette dokumentet er å sette rammer basert på gjeldende strategi, lover, forskrifter og annet regelverk. Disse rammene skal implementeres i alle virksomhet og spesifiseres ytterligere innenfor de aktuelle områdene.

Dette dokumentet beskriver de overordnede føringene og prinsippene for bærekraft i vårt konsern og våre virksomhetsområder.

1.1 Konsernets dokumenthierarki

Dette dokumentet er premissgivende for konsernets policyer og rutiner og må sees i sammenheng med våre øvrige styringsdokumenter. Det gir føringer for flere virksomhetsområder. Sammen med strategien setter styringsdokumentet for bærekraft retningen for bankens arbeid innenfor alle virksomhetsområder. Vesentlige bærekrafttema er integrert i hvert enkelt styrings- og policydokument for å tydeliggjøre bærekraftperspektivet og hvordan bærekraft påvirker de ulike virksomhetsområdene.

Under vises en illustrasjon av nivåene i vår dokumentpyramide:

2. Definisjoner og begrep

2.1 Hva er bærekraft?

En av de mest kjente definisjonene på bærekraftig utvikling ble lansert av Bruntlandkommisjonen med rapporten "Vår felles framtid" allerede i 1987: "En utvikling som møter dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners evne til å tilfredsstille sine behov". Tanken om bærekraftig utvikling har siden fått betydelig gjennomslagskraft gjennom blant annet FNs bærekraftsmål, Parisavtalen og EUs grønne giv. Parisavtalen ble vedtatt i 2015 som et svar på den globale trusselen som klimaendringene utgjør. Verdens land ble enige om å begrense temperaturstigningen til godt under to grader celsius – og helst ned mot 1,5 grader. EUs grønne giv – European Green Deal – skal hjelpe unionen til å nå netto nullutslipp av klimagasser innen 2050. Parallelt skal økonomien omstilles og miljø og natur vernes. Hovedmålet er å transformere EU til en moderne, ressurseffektiv og konkurransedyktig rettferdig økonomi.

2.2 Hva er bærekraft i SpareBank 1 Hallingdal Valdres

Lover, forskrifter, retningslinjer med mer for finansbransjen i Norge følger i stor grad regelverket utarbeidet av EU. Finansbransjen er pekt på som en sentral aktør for at EU og Norge skal nå sine mål om å bli en moderne, ressurseffektiv og konkurransedyktig rettferdig økonomi.

I SpareBank 1 Hallingdal Valdres skal vi være compliant i forhold til gjeldende regelverk. Samtidig skal vi også være en pådriver og tilrettelegger for grønn omstilling for våre interessenter.

2.3 Forklaring av viktige begrep

BEGREPER	DEFINISJON
ESG	Står for miljø (E), sosiale forhold (S) og virksomhetsstyring (G). Disse tre faktorene er sentrale i bærekraft, og begrepene brukes om hverandre. Hvis noe skal være bærekraftig må disse tre faktorene være dekket. Et begrep som er mye brukt (istedenfor bærekraft) i næring og finans, ofte i tilknytning til rapportering.
ESG-/Bærekraftrisiko	En samlebetegnelse for forhold relatert til klima, miljø, sosiale forhold og selskapsstyring som kan medføre at et selskap pådrar seg offentlige sanksjoner, bøter, økonomisk tap, andre strafferettslige sanksjoner, svekket omdømme eller annen betydelig negativ innvirkning. Bærekraftrisiko kan påvirke foretakets finansielle stilling, økonomiske resultater, kontantstrømmer, tilgang til finansiering eller kapitalkostnader negativt på kort, mellomlang eller lang sikt. Dette kan skyldes manglende etterlevelse av regulatoriske krav eller markedets forventninger knyttet til selskapets påvirkning, men det kan også skyldes en ytre påvirkning på virksomheten. Vår bruk av begrepet bærekraftrisiko inkluderer derfor klimarisiko og naturrisiko.
Klimarisiko	Risiko som følge av enten fysiske konsekvenser av klimaendringer, men også politiske endringer som følge av behov og vilje for omstilling. Ofte deles klimarisiko inn i fysisk klimarisiko og overgangsrisiko.
Naturrisiko	Risiko som følge av enten fysiske konsekvenser av endringer i naturen (tap av natur og biologisk mangfold etc.) eller politiske endringer som følge av behov og vilje for beskyttelse av natur. Naturrisiko kan på lik linje som klimarisiko deles in i fysisk naturrisiko og overgangsrisiko.
PCAF	Partnership for Carbon Accounting Financials
TNFD	Taskforce on Nature-related Financial Disclosures
TCFD	Taskforce on Climate-related Financial Disclosures
Scope 1-3	Scope 1-3 er begreper som benyttes i klimaregnskap. Scope 1 er direkte utslipp fra virksomhetens egen drift. Scope 2 er utslipp fra innkjøpt energi i egneide og leide bygg. Scope 3 er indirekte utslipp fra verdikjeden, blant annet knyttet til innkjøpte varer og tjenester og utslipp gjennom utlånsporteføljen.
Dobbel vesentlighet	Dobbel vesentlighet brukes for å identifisere hvilke bærekraftstemaer som er mest vesentlige, basert på både virksomhetens påvirkning på mennesker og miljø og hvordan disse temaene kan påvirke virksomhetens økonomiske utvikling.
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive er EUs bærekraftsdirektive som stiller krav til bedrifters rapportering om bærekraftsforhold.
EU taksonomien	Et klassifiseringssystem for bærekraftige økonomiske aktiviteter og en del av EUs grønne vekststrategi (EU green deal).
ESRS	European Sustainability Reporting Standards (ESRS) er rapporteringsstandarder for bærekraft og er en del av EUs Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD).
SFDR	SFDR står for Sustainable Finance Disclosure Regulation, kjent på norsk som Offentliggjøringsforordningen. Dette er et EU-regelverk som pålegger finansinstitusjoner og finansrådgivere å offentliggjøre hvordan de integrerer bærekraftsrisiko i sine investeringsbeslutninger og rådgivning.

3. Rammebetingelser: Overordnede føringer og relevante regelverk

Styringsdokumentet for bærekraft bygger på vår forretningsstrategi, hvor bærekraft er strategisk integrert. Bærekraftsområdet påvirkes av mange lover og regelverk, og endringstakten er høy. Styringsdokumentet må også sees i sammenheng med anerkjente konvensjoner og avtaler innen klima, natur, menneskerettigheter og økonomi som konsernet har forpliktet seg til å følge. Listene nedenfor presenterer de mest fremtredende regelverkene.

3.1 Annet særlig relevant regelverk

- [Regnskapsloven](#), særlig §2-2 (10) og (11), rapportering knyttet til arbeidsmiljø, likestilling og samfunnsansvar)
- Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold ([åpenhetsloven](#))
- [Likestillings- og diskrimineringsloven](#)
- Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. ([arbeidsmiljøloven](#))
- Lov om klimamål ([klimaloven](#))
- [Lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon](#) i finanssektoren (loven gjennomfører taksonomiforordningen og offentliggjøringsforordningen fra EU i norsk rett)
- CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive, nye og utvidede krav selskapsrapportering på bærekraft)
- CRD/CRR – Kapitalkravsregelverk
- [EBA/GL/2025/01 Retningslinjer for miljømessige, sosiale og styringsmessige risikoer for finansforetak](#) (gjeldende fra 2027).

3.2 Hva har vi forpliktet oss til

- [FNs bærekraftsmål](#)
- [Parisavtalen](#)
- De internasjonalt anerkjente menneskerettighetene som følger av blant annet FNs konvensjon om [økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter](#) fra 1966, [FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter](#) fra 1966 og [ILOs kjernekonvensjoner](#) om grunnleggende rettigheter og prinsipper i arbeidslivet.
- OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv
- UN Global Compact's ti prinsipper for ansvarlig næringsliv
- Anbefalingene til Taskforce on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)
- Anbefalingene til Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD)
- Finans Norges [«Veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen»](#)
- [Miljøfyrtårn](#)
- [Hold Norge Rent](#)
- [Partnership for Carbon Accounting Financials \(PCAF\)](#)
- [Grønnvaskingsplakaten](#)
- [Kvinner i Finans Charter](#)
- [Likestilt arbeidsliv](#)

3.3 FNs bærekraftsmål

FNs 17 bærekraftsmål ligger til grunn for konsernet sitt bærekraftsarbeid. Konsernet har identifisert fire av FNs bærekraftsmål som vi mener er spesielt relevante for vår virksomhet og hvor vi har størst mulighet til å påvirke i positiv retning gjennom kjernevirksomheten.

Mål 5: Ligestilling mellom kjønnene

Ligestilling mellom kjønnene er med på å bidra til stabile og lønnsomme virksomheter og samfunn. Vi har et sterkt fokus på dette i egne virksomheter og gjennom selskapene vi velger å samarbeide med

Mål 8: Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Anstendig arbeid og økonomisk vekst er en forutsetning for bærekraftig utvikling. Gjennom egne investeringer og hva vi tilbyr av investeringsmuligheter til våre kunder, bidrar vi til anstendige lønninger og arbeidsforhold også på verdensbasis.

Mål 13: Stoppe klimaendringene

Finansnæringen har et stort ansvar for å bidra til å stoppe klimaendringene. Gjennom å tilby kundene våre økonomiske intensiver for å velge miljøriktige løsninger, og samtidig stille strenge krav til miljøhensyn når vi innvilger lån, bidrar vi til å dytte markedet i en grønnere retning.

Mål 17: Samarbeid for å nå målene

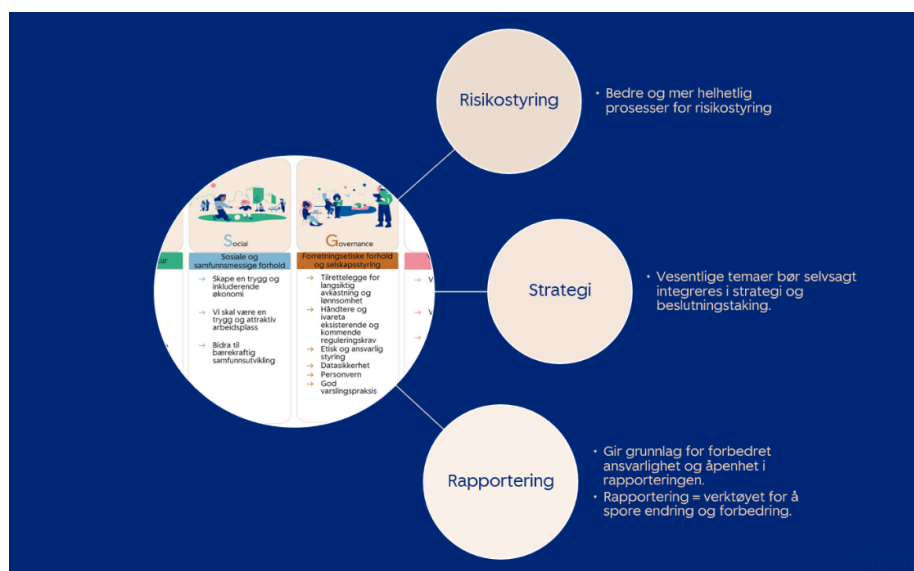
Samarbeid for å nå målene innen bærekraft er en nødvendighet for å lykkes. Felles målsettinger og forpliktelser gjør at næringsliv, samfunn og enkeltpersoner kan finne løsninger som er til det beste for oss alle. Vi forplikter oss til å delta gjennom en rekke nasjonale og internasjonale samarbeidsordninger

3.4 Dobbel vesentlighetsanalyse

SpareBank 1 Hallingdal Valdres gjennomfører en dobbel vesentlighetsanalyse som peker ut de viktigste områdene for vårt bærekraftsarbeid, og som er av en slik karakter at de kan påvirke beslutningene til våre interessenter, påvirke vår finansielle status og/eller påvirke omgivelsene i vesentlig grad.

Vår prosess for dobbel vesentlighet bygger på flere elementer, blant annet interessentanalyse, påvirkningsanalyse, konkurrentanalyse og gjeldende trender. Vår prosess ivaretar kravene definert i ESRS 1 for hvordan bedrifter bør gå frem for å identifisere sine vesentlige påvirkninger, risikoer og muligheter. Vesentlighetsanalysen skal minst revideres hvert andre år eller hyppigere ved behov.. Resultatet av vår vesentlighetsanalyse integreres i strategi, risikostyring og rapportering og legger grunnlaget for vårt strategiske og systematiske bærekraftsarbeid. Tilsvarende vil resultater av ESG-relaterte analyser hensyntas i vesentlighetsvurderingene.

4. Bærekraft

Hos oss er virksomhetsstrategien og bærekraftsstrategien én og samme strategi. Vi ønsker en helhetlig tilnærming for å integrere bærekraft i hele forretningsmodellen og i alle konsernets virksomhetsområder, inkludert utlån, investeringer, risikostyring og drift.

4.1 Lønnsom drift

I et bærekraftsperspektiv skal følgende elementer legges til grunn som bidrag til konsernets lønnsomhetsmål:

- Effektiv ressursbruk, som igjen vil redusere kostnader og øke produktivitet.
- Lav ESG-risiko.
- Utvikle produkter og tjenester i tråd med gjeldende ESG-regler og avvike produkter og tjenester som ikke er i henhold til gjeldende ESG-regelverk.
- Aktivt støtte og bidra til våre kunders overgang til et lavutslippssamfunn og håndtering av klimarisiko, slik at vi kan sikre at vi fortsatt blir anbefalt av kundene som en ansvarlig og fremtidsrettet partner.
- Vi skal integrere vesentlig bærekrafttemaer i allerede eksisterende systemer og prosesser så langt det la seg gjøres
- Vi skal bidra inn i Sparebank 1-alliansens arbeid med bærekraft for å tilrettelegge for standardisering av felles datahåndtering, systemer og prosesser for analyse- og rapporteringsformål.

4.2 Klima og Natur

SpareBank 1 Hallingdal og Valdres skal ha god styring av klima- og naturrisiko og det innebærer følgende:

1. **Integrering i strategi og policy:** SpareBank 1 Hallingdal Valdres har en klar strategi og policy som inkluderer klima- og naturrisiko. Dette innebærer å ta hensyn til miljøpåvirkninger i alle beslutninger og operasjoner.
2. **Risikostyring:** Banken skal identifisere, vurdere og håndtere risikoer knyttet til klimaendringer og naturkatastrofer. Dette inkluderer å vurdere hvordan klimaendringer kan påvirke bankens utlånsportefølje og investeringer.
3. **Mål om netto utslipp:**

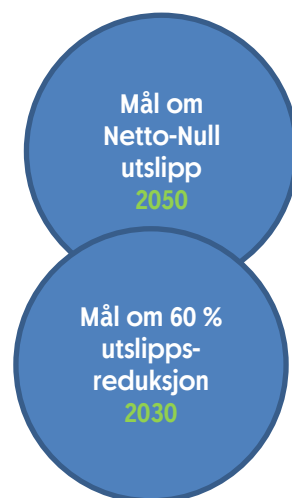
I tråd med Parisavtalen om maksimalt 1,5 graders temperaturøkning (globalt gjennomsnitt) og EUs ambisjon om klimanøytralt kontinent, har vi satt et mål om netto nullutslipp i 2050 (klimanøytral) for vår virksomhet. Dette målet inkluderer ikke bare egne direkte utslipp, men også våre indirekte utslipp fra våre virksomhetsområder og verdikjeder, som blant annet utlånsvirksomhet, innkjøp, plasseringer med mer.

Tilsvarende mål har vi satt oss for å være i tråd med EUs- og Norges klimamål for 2030, hvor vi har satt oss mål om 60 % reduksjon av klimagassutslipp i egen drift (sammenlignet med 2018-års tall).

Konsernets vei for å nå de langsiktige klimamålene skal beskrives i en **omstillingsplan**, som skal utarbeides for konsernet SpareBank1 Hallingdal Valdres.

Internt har vi fokus på å redusere bankens miljøavtrykk og bruker Miljøfyrtårns miljøledelsessystem, hvor vi arbeider systematisk gjennom å sette mål, gjennomføre tiltak og rapportere. Dette er et viktig verktøy for vår interne drift.

4. **Rapportering og transparens:** Banken skal være transparent om sine klima- og naturrelaterte risikoer, mål, tiltak, og fremdrift. Regelmessig rapportering til interessenter og myndigheter er viktig for å opprettholde tillit og ansvarlighet.
5. **Kundebeskyttelse:** Banken skal hjelpe kunder med å forstå og håndtere klima- og naturrisikoer, ved å tilby rådgivning og produkter som støtter bærekraftige valg.

Natur

Arbeidet med å vurdere hvordan naturrisiko kan påvirke vår risikoeksponering er i en startfase. Som en del av resultatforventningene og ambisjoner i strategien skal vi identifisere aktiviteter hvor natur er under press og hvor det er risiko for økonomisk tap som følge av natur og omstillingsrisiko. Metodikk, datagrunnlag og bransjetilnærminger skal vurderes og evalueres og det er ønskelig å finne felles standarder i SpareBank 1. Vi har som mål å ta i bruk LEAP-metoden anbefalt av Tascforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) eller lignende metodikk.

4.3 Sosialt ansvar

Sosialt ansvar innebærer at vi tar hensyn til samfunnets behov og bidrar positivt til samfunnet på flere måter. Det innebærer følgende:

1. **Bærekraftig finansiering:** Banken skal tilby produkter og tjenester som støtter miljøvennlige prosjekter, som grønne lån og investeringer i fornybar energi.

2. **Etisk forretningspraksis:** Banken skal operere med høy integritet, unngå korrupsjon og sikre at alle transaksjoner er transparente og rettferdige.
3. **Samfunnsengasjement:** Banken og sparebankstiftelsene støtter lokale initiativer for styrke lokalsamfunnet.
4. **Ansvarlig utlånspraksis:** Banken skal sørge for at utlån skjer på en ansvarlig måte og inkluderende måte, med fokus på kundens evne til å tilbakebetale og unngå overbelastning med gjeld.
5. **Mangfold og inkludering:** Banken skal fremme en inkluderende arbeidsplass og sikre at alle ansatte har like muligheter, uavhengig av kjønn, etnisitet eller bakgrunn.
6. **Kundebeskyttelse:** Banken skal beskytte kundene mot svindel og misbruk, og tilby rådgivning for å våre kunder med å ta informerte økonomiske beslutninger.

Som en del av Sparebank 1 Hallingdal Valdres sosiale ansvar har vi satt mål og krav til verdikjeden gjennom våre kunder, leverandører og andre interessenter. Se vedlegg A: [Våre forventninger til vår verdikjede](#).

For vår bankvirksomhet omfattes vi av **Åpenhetsloven** og er forpliktet til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger og redegjøre for funn og tiltak. Dette er offentlig tilgjengelig på vår nettside¹.

4.4 Styring

SpareBank 1 Hallingdal Valdres skal ha god styring, og det innebærer at konsernet har integrert bærekraftige og ansvarlige praksiser i sin ledelse og drift. Ved å implementere disse prinsippene vil SpareBank 1 Hallingdal Valdres oppnå bedre styring og kontroll av ESG-faktorer og bidra til en mer bærekraftig fremtid

1. **Ledelsesstruktur:** Transparens og ansvarlighet i ledelsen, inkludert sammensetning og uavhengighet av styret. Dette sikrer at beslutninger tas med hensyn til langsiktig bærekraft og samfunnsansvar.
2. **Etikk og integritet:** Etske retningslinjer hvor vi har implementert anti-korrupsjonstiltak og overholdelse av lover og reguleringer. Dette bidrar til å opprettholde høy etisk standard og tillit blant interessenter.
3. **Økonomisk rapportering:** Nøyaktig og transparent økonomisk rapportering i henhold til oppdaterte ESG-krav og standarder, inkludert revisjoner og håndtering av økonomiske risikoer. Dette gir investorer og andre interessenter innsikt i virksomhetens økonomiske helse og bærekraftige praksiser.
4. **Bærekraftsmål:** Mål som bidrar til å redusere miljøpåvirkning og fremme sosial ansvarlighet.
5. **Risikovurdering:** Identifisere og håndtere ESG-relaterte risikoer, som klimaendringer og sosiale utfordringer. Dette sikrer at konsernet er forberedt på potensielle utfordringer og kan tilpasse seg endringer i markedet.
6. **Rapportering og transparens:** Regelmessig rapportering om ESG-tiltak og resultater til interessenter. Dette skaper tillit og viser konsernets forpliktelse til bærekraft.
7. **Utvikle felles standarder i SpareBank 1:** Vi skal aktivt bidra til SpareBank 1-alliansens arbeid med bærekraft ved å tilrettelegge for standardisering av felles datahåndtering, systemer og prosesser for analyse- og rapporteringsformål. Ved å ta inn leveranser fra fellesskapet, kan vi utnytte standardisering og kostnadseffektivitet til vår fordel, og sikre at vi har sammenlignbare data og rapporter som gir våre interessenter bedre grunnlag for å vurdere vårt arbeid.

¹ [Åpenhetsloven | SpareBank 1 Hallingdal Valdres](#)

5. Roller og ansvar

Styret (morbank og datterselskap)

- Styret i morbank har det overordnede ansvaret for at konsernet etterlever reguleringer og krav på bærekraftsområdet.
- Styret fastsetter strategi, mål, policy og risikotoleranse for selskapet. Vår risikotoleranse omfatter også bærekraftsrisiko.
- Styret skal påse at konsernet har tilstrekkelig styring og kontroll på bærekraftsrisiko.
- Strategi og styringsdokument for bærekraft forankres og vedtas i datterselskapenes styre.
- Styret i datterselskap skal sørge for operasjonalisering av strategien og følge opp retningen i styringsdokumentet, slik at virksomheten som helhet når sine målsetninger på bærekraftsområdet.

Internrevisjonen

Internrevisjonen skal være styrets forlengede arm i administrasjonen. Funksjonen skal årlig gjøre en uavhengig vurdering av administrasjonens risikohåndtering og risikostyring, inkludert bærekraftsrisiko og påse at styring og kontroll av bærekraftsrisiko i selskapet følges opp og dokumenteres i samsvar med gjeldende lover, forskrifter og interne retningslinjer og rutiner.

Administrerende direktør i morbank og daglig leder i datterselskap

- Administrerende direktør har overordnet ansvar for det daglige arbeidet med bærekraft og følger opp strategiarbeidet, konsernets risikoutvikling i forhold til fastsatte mål, at vi har en forsvarlig risikostyring i tråd med styrets retningslinjer og at selskapet følger opp rapportering vi er forpliktet til i henhold til regelverk og forpliktelser. Dette er gjeldende for alle fagområder, inkludert bærekraft.
- Daglig leder i datterselskap er ansvarlig for å følge opp og påse at strategi og styringsdokument blir etterlevd i datterselskap. Daglig leder har en viktig rolle i å sette retning og ha nødvendig fremdrift i eget selskap, slik at relevante tiltak blir gjennomført på bærekraftsområdet.

Ledere og fagansvarlige (morbank og datterselskap)

Hos oss er bærekraft et felles ansvar i organisasjonen. Hver leder og fagansvarlig har et eget eierskap knyttet til bærekraft i sitt virksomhetsområde og er ansvarlige for implementeringen innenfor sitt virksomhet-/fagområde og i sine policydokumenter. Slik ønsker vi å sikre at bærekraft er en del av alle våre aktiviteter, beslutninger og prosesser. Ledergruppe Bank har i tillegg rollen som fagansvarlig bærekraft. Under følger en oversikt over de viktigste roller- og ansvarsområdene knyttet til vesentlige virksomhetsområder tilknyttet bærekraft:

Avdeling	Roller/ansvar
Kreditt	ESG-vurderinger i kredittbeslutninger. Identifisere klimarisiko og vurdere hvordan dette påvirker bankens utlånsportefølje.
Markedsavdeling/rådgivere	Fremme grønne produkter. Ha kjennskap til bærekraftskrav i kundedialog og fremme grønn atferd.
Risikostyring og compliance	Oversikt over regelverk knyttet til ESG og integrere klima- og naturreisiko i våre prosesser, styring og kontroll. Integrere bærekraft i risikovurderinger. Håndtere omdømmerisiko. Gjennomføre scenarioanalyser for å forstå hvordan klimarelaterte endringer kan påvirke bankens økonomi, og hensynta ESG i stresstester.
HR	Tilby kurs og utviklingsplaner som styrker vår bærekraftskompetanse. Sikre rekruttering og personalpolitikk som fremmer likestilling og mangfold.
Økonomi	Intern og ekstern rapportering

Ledere og fagansvarlige skal:

- Holde seg faglig oppdatert på sitt ansvarsområde, identifisere vesentlige temaer innenfor bærekraft, implementere endringer og påse etterlevelse av sine styrings- og policydokument, rutiner og arbeidsprosesser.
- Etablere og utøve hensiktsmessig håndtering av bærekraftsrisiko og -muligheter innenfor sitt ansvarsområde, som er i samsvar med lovkrav på området, konsernets uttalte strategi og mål, samt føringene i styringsdokumentet for bærekraft.
- Sørge for at ansatte i sin avdeling får informasjon og gjennomfører opplæring som er nødvendig for å kunne etterleve selskapets retningslinjer og rutiner, inkludert innenfor bærekraft.
Rapportering av bærekraftrelatert informasjon (mål, tiltak, oppfølging, KPIer, o.l.) for sitt virksomhetsområde.

Alle medarbeidere i konsernet

Det er avgjørende at hver enkelt bidrar til å sikre at vi oppfyller våre bærekraftsmål. Vi oppfordrer alle ansatte til å gjøre seg kjent med selskapets strategi og de forpliktelsene som følger av vår miljøfyrtårnsertifisering. Alle ansatte har også ansvar for å rapportere hendelser og kritikkverdige forhold gjennom våre interne varslingsystemer.

Vi ønsker at alle ansatte aktivt gir innspill på forbedringer knyttet til bærekraft i interne prosesser, rutiner og drift på de ulike virksomhetsområdene. Deltakelse og engasjement er avgjørende for at vi skal kunne utvikle oss og bli enda bedre.

6. Rapportering og offentliggjøring

SpareBank 1 Hallingdal Valdres er ikke rapporteringspliktig i henhold til CSRD, men har fra og med rapporteringsåret 2025 rapportert med en CSRD-tilnærming med utgangspunkt i European Sustainability Reportings Standards (ESRS) for å sikre transparens og sammenlignbarhet for våre interessenter. Bærekraftsrapporten vil være en integrert del av konsernets årsrapport.

Intern oppfølging

Internkontroll skal sikre implementering og kontroll av strategi og handlingsplaner, tiltak og måloppfølging. Ansvar for intern oppfølging tilligger de ulike rollene i henhold til kapittel om [Roller og ansvar](#). Vi benytter også system for varslinger av hendelser.

Ekstern rapportering

All ekstern rapportering er offentlig tilgjengelig på våre nettsider. Konsernet har som ambisjon er å være forberedt på kommende krav og forventinger til rapportering fremover i tid. Vi skal ikke «grønnvaske» informasjon når vi rapporterer og kommuniserer. Konsernet har signert Grønnvaskingsplakaten i 2020². Det sikrer vi ved å lage en lesbar og lettfattelig rapport med tydelige eksempler på bankens innsats på sentrale områder, samt sikre at bærekraftstiltak er troverdige og etterprøvbare.

For 2026 planlegges det følgende rapportering:

Rapport	Hyppighet	Hva dekker den
Årsrapport	Årlig	• Regnskapsloven • Bærekraftsrapport med CSRD-tilnærming • Klimagassregnskap basert på GHG-protokollen og Finans Norge sin metodikk for beregning av finansierte klimagassutslipp • Miljøfyrtårnrapportering •
Kvartalsrapport	kvartalsvis	• Grønt obligasjonsrammeverk: allokeringsrapportering
Likestilling- og mangfoldsrapport	Årlig	• Aktivitet og redegjørelsesplikten /Arbeidsmiljøloven • Kravene til sertifiseringen Likestilt arbeidsliv • Kvinner i finans charter

² [Grønnvaskingsplakaten \(gronnvasking.no\)](https://gronnvasking.no)

ICAAP / ILAAP	Årlig	• ESG-risiko i henhold til finanstilsynets retningslinjer
Pilar 3	Årlig	• I henhold til finanstilsynets retningslinjer
Redegjørelse av aktsomhetsvurderinger	Årlig	• Åpenhetsloven

Vi ønsker at vår bærekraftsrapporteringen skal forklare hvordan vi jobber med håndtering av våre vesentlige påvirkninger, risiko og muligheter, samt vise progresjon.

Offentliggjøring

Som følge av det eksterne regelverket på bærekraftsområdet (kap. 3.1) og initiativene vi har forpliktet oss til (kap. 3.2) offentliggjøres en rekke dokumenter. Dokumentene samles og tilgjengeliggjøres for kunder og interessenter på nettsiden. Konsernet har et eget bærekraftbibliotek³ på nettsiden, hvor denne informasjonen er samlet.

³ [Vårt bærekraftsbibliotek | SpareBank 1 Hallingdal Valdres](#)

Vedlegg A: Våre forventninger til vår verdikjede

A.1 Leverandører og partnere

Vi forventer av våre leverandører og forretningspartnere at de har et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i egen virksomhet og leverandørkjede, samt at de aktivt og målrettet jobber for å redusere negativ påvirkning fra klima, miljø og sosiale- og forretningsetiske forhold. Vi stiller krav til leverandørene om at de har retningslinjer innen bærekraft og forretningsetiske forhold⁴, og at disse skal omsettes til handling.

Vi har stor påvirkningsmulighet gjennom våre leverandører og samarbeidspartnere ved å

- Gjennomføre/revidere aktsomhetsvurderinger i henhold til Åpenhetsloven
- Innhente informasjon på etterlevelse fra våre leverandører og samarbeidspartnere
- Gjennomføre oppfølging av våre leverandører

Mer om dette i våre retningslinjer for leverandører⁵ og Vedlegg B – Våre krav og forventninger til enkelte bransjer.

A.2 Våre kunder

Banken finansierer lokal utvikling med lån til privatpersoner og næringsliv. Vi har et stort marked innen fritidsbolig og kundegrunnlaget strekker seg både østover og vestover. Vi har kontorer i Hallingdal og Valdres og i Oslo og Bergen, noe som gjør at vårt bærekraftsarbeid strekker seg langt utover regionene Hallingdal og Valdres. Vi er også godt posisjonert for å nå ut til våre kunder. Eiendomsmeglervirksomheten er en viktig lokal aktør for omsetning av boliger og fritidsboliger i fjellet, men også innen prosjektmegling.

Regnskapsvirksomheten utfører viktige tjenester for lokalt næringsliv.

Ovenfor våre kunder og låntagere skal vi:

- Bidra til **kunnskap og dialog med våre kunder** om de stadig tydeligere forventningene og krav til bærekraftig utvikling som blant annet kommer fra myndighetene, som vurdering av ESG-risiko i kredittvurderinger.
- Bidra til **økt fokus på både risiko og muligheter knyttet til bærekraft** som våre kunder står ovenfor og potensielt kan stå ovenfor. Vi skal gi personer og bedrifter i vår region skreddersydde råd, hjelp og støtte tilpasset den enkelte.
- Være en **god rådgiver og partner for våre kunder** og jobbe sammen for et helhetlig syn på bærekraft og bidra til bærekraftig utvikling. Vi bryr oss om våre kunder og setter deres behov først og de skal være trygge på at vi stiller opp når det trengs.
- Vi **forventer at våre bedriftskunder** overholder nasjonale lover og internasjonale standarder og konvensjoner knyttet til miljø, sosiale forhold, etikk og virksomhetsstyring og ledelse.

Arbeidet ovenfor våre kunder og låntakere er hensyntatt i vår **Policy for styring av Kredittrisiko** og **Policy for sparing- og plassering. Styringsdokument for risiko** og **Policy for operasjonell risiko** inkluderer risiko knyttet til bærekrafttemaer som klimarisiko og naturrisiko.

⁴ <https://www.sparebank1.no/content/dam/SB1/bank/hallingdal-valdres/dokumenter/krav-til-leverandorer-om-barekraft-og-forretningsetiske-forhold.pdf>

⁵ <https://www.sparebank1.no/content/dam/SB1/bank/hallingdal-valdres/dokumenter/krav-til-leverandorer-om-barekraft-og-forretningsetiske-forhold.pdf>

A.3 Investorer og distributører

Vi skal operasjonalisere bærekraft i likviditetsforvaltningen og i eierstyringen gjennom spesifikke retningslinjer, inkludert for forsikrings- og pensjonsområdet. Vi skal ivareta bærekraft i eierrollen både overfor selskap innad i konsernet, og overfor andre selskap konsernet har eierposisjoner i.

Som distributør har vi et ansvar for å avdekke og tilrettelegge for ansvarlige investeringer og bidra til aktivt eierskap gjennom vår rolle som formidler og deleier i selskaper gjennom Sparebank 1 alliansen. Vi videreformidler retningslinjer, krav og dokumentasjon på bærekraftarbeidet som fondsleverandører trenger å forholde seg til og dokumenter⁶. Mer om arbeidet ovenfor våre distributører og kunder er hensyntatt i vår

Policy for sparing- og plassering.

Vårt arbeid med lov om offentliggjøring står beskrives på vår nettside⁷.

A.4 Eiere og samfunnsengasjement

Vi skal operasjonalisere bærekraft i likviditetsforvaltningen og i eierstyringen gjennom spesifikke retningslinjer, inkludert for forsikrings- og pensjonsområdet. Vi skal ivareta bærekraft i eierrollen både overfor selskap innad i konsernet, og overfor andre selskap konsernet har eierposisjoner i.

Vi er opptatt av å være en aktiv bidragsyter til våre lokalsamfunn i Hallingdal og Valdres og gir hvert år ut midler til sponning i tillegg til gaver.

Vårt konsern eies av to sparebankstiftelser, mer om våre eierstyring og selskapsledelse finnes på vår nettside⁸.

A.5 Sponsorer

Konsernet har en vedtatt sponsorstrategi som ligger til grunn for støtte og sponning av en rekke lag og foreninger. Målet med sponsorarbeidet er at både konsern og sponsorobjekter skal ha gjensidig nytte av avtalen, samt forsterke konsernets verdier – engasjert og dyktig. Målgruppen for konsernets sponsorarbeid er hovedsakelig barn og unge voksne engasjert i breddeidrett, og kulturarrangement som er sammenfallende med bankens verdier. Det gjør at konsernet ikke er sponsor for miljøskadelige formål, offentlige tiltak, eller lag og foreninger utenfor konsernets markedsområde.

I alle sponsoravtaler foreligger spesifikke miljø- og bærekraftkriterier.

A.6 Sparebankstiftelsene

Overskuddet fra vårt konsern går til våre to eiere, Sparebankstiftelsen Hallingdal og Sparebankstiftelsen Øystre Slidre, som i sin tur setter av en viss sum av driftsresultatet til et Klimakrisefond. Det samme gjør konsernet. Sparebankstiftelsene gir gjennom driftsmidler og prosjektstøtte ut gaver hvert år til lokalsamfunnet i regionen. Mer om sparebankstiftelsenes arbeid på deres nettsider. ^{9 10}

A.7 Stiftelsen Kimen til vekst

Stiftelsen Kimen Til Vekst¹¹ har som formål å bidra til økt verdiskaping i Hallingdal og Valdres gjennom nærings- og utviklingstiltak. Stiftelsen er opprettet av Sparebank 1 Hallingdal Valdres med midler fra bankens gavefond til allmenntilretteleggende formål. Formålet skal realiseres ved at stiftelsen yter økonomisk tilskudd til program for kompetanseheving i bedrifter i Hallingdal.

⁶ <https://www.sparebank1.no/content/dam/SB1/bank/hallingdal-valdres/dokumenter/20230306-retn-for-ansvarlig-distribusjon-av-verdipapirfond.pdf>

⁷ [Offentliggjøringsforordningen | SpareBank 1 Hallingdal Valdres](#)

⁸ [Om banken | SpareBank 1 Hallingdal Valdres](#)

⁹ [Hjem - Sparebankstiftelsen Hallingdal](#)

¹⁰ [Sparebankstiftelsen Øystre Slidre - Sparebankstiftelsen Øystre Slidre \(sparebankstiftelsenoystreslidre.no\)](#)

¹¹ [Kimen til vekst - Kimen til vekst](#)

I 2021 ble det utviklet et kompetansehevingsprogram og fra høsten 2021 kunne selskaper søke om støtte til miljøfyrtårnsertifisering, denne ordningen ble videreført i årene etterpå og flere bedrifter har gjennom programmet blitt miljøfyrtårnsertifisert.

Vedlegg B: Våre krav og forventninger til enkelt bransjer og selskaper

Vi erkjenner at våre leverandører er forskjellige og kan være i ulike utviklingsstadier og vil tilpasse våre forventninger og krav til leverandørens størrelse, kontekst og påvirkning på samfunnet.

B.1 ALLE BRANSJER

Sosiale forventninger

- Ordnete lønns- og arbeidsvilkår for sine ansatte.
- Sikre at arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig ut fra en enkeltvis og samlet vurdering av faktorer som kan innvirke på ansattes fysiske og psykiske helse og velferd.
- Ivareta menneskerettigheter og arbeidsforhold.

Utnytte kriser eller sårbare individer

Vi har i tillegg en klar policy om at selskap ikke skal utnytte kriser, avhengighet eller spesiell sårbarhet hos enkeltindivider eller samfunn. Vi ønsker at leverandører hvor dette er aktuelt, skal ha en policy som ivaretar dette på områdene gambling og pengespill, ansvarlig utlånspraksis for lån ytt til utsatte husholdninger og en policy knyttet til oppfølging av selskaper som bedriver grov overprising av nødvendige varer, medisiner og utstyr i forbindelse med krisesituasjoner. Grov overprising av medikamenter for behandling av alvorlig sykdom eller tilstand.

Selskaper vi samarbeider med skal heller ikke profitere på krig, katastrofer eller konflikter. Dette innebærer at de ikke skal bidra med tjenester eller leveranser som de med normal aktsomhet burde skjønt kunne bidra i brudd på internasjonale konvensjoner om behandling av sivilbefolkning eller krigsfanger. Vi tar også avstand fra leveranse av varer og tjenester som kan knyttes til folkerettsstridige og illegale okkupasjoner med unntak for varer og tjenester nødvendig for å sikre sivilbefolkningen i slike områder.

Likestilling og barnearbeid

Vi forventer at selskaper respekterer menneskers rettigheter til lik behandling og verdighet. Dette innebærer at man ikke forskjellsbehandler eller gir ulike muligheter basert på alder, kjønn, religion eller seksuell legning. Vi forventer også at man ved ansettelse av mindreårige tar ansvar utover minstekrav til forbud mot barnearbeid, men også respekterer at dette er en sårbar gruppe med rettigheter etter barnekonvensjonen. Arbeidsgiver må også tilrettelegge for utdanning. Utdanning er et av de viktigste grepene for å utjevne forskjeller, og tilgang til utdanning er en rettighet for unge.

Klima- og Miljøforventninger

- Være bevisst egen negativ miljøpåvirkning og jobbe systematisk med å beregne negative miljøpåvirkning fra egen virksomhet gjennom målrettede tiltak.

Miljøgifter

Selskaper som er involvert i produksjonsprosesser, eller som produserer produkter som inneholder miljøgifter skal treffe tiltak for å bidra til innsamling og forsvarlig destruering av rester og avfall fra produktene, for å redusere innhold av miljøgifter gjennom å finne alternative produksjonsprosesser og for på annen måte å redusere den negative miljøpåvirkningen av sin produksjon.

Genmodifiserte organismer

Vi har også en grunnleggende negativ holdning til genmodifiserte organismer, og virksomheter som bruker råvarer fra landbruk hvor det er utbredt bruk av GMO skal angi andel av råvarer med usikkert opphav til forbrukere. Vi ønsker at forvaltere oppfordrer til reduksjon av andel råvarer basert på genmodifiserte planter og organismer.

Vannvern

Før et firma starter virksomhet i et område med kjente utfordringer knyttet til vanntilgang, eller hvor inngrep kan forventes å ha stor innvirkning på vannstand i elver og nivå på grunnvannstand skal selskapet gjennomføre en analyse av mulige konsekvenser. Virksomhet som forbruker store vannressurser skal ikke etableres i områder og regioner med kjent vannmangel, og hvor etableringen er i konflikt med retten til tilgang til rent vann for lokalbefolkning.

Naturmangfold

Vi stiller oss bak krav om beskyttelse av truede plante- og dyrearter som står oppført på IUCN sin rødliste over truede arter, og av områder som står på UNESCOs verdensarvliste (World Heritage List), eller våtmarker registrert i Ramsarkonvensjonen. Vi forventer at selskaper som driver virksomhet i områder som truer plante- og dyrearter med krav om beskyttelse tar hensyn til dem og minimerer inngrep i naturen. Vi investerer ikke i, eller finansierer selskaper som er involvert i handel med dyre- og plantearter som bryter mot CITES sine krav, eller som truer bestander av rødlistede arter.

Forventninger til virksomhetsstyring

- Ha en høy etisk standard: Vi ønsker at våre leverandører **og bedriftskunder** har en høy etisk standard, respektere menneskerettighetene, opptre samfunnsansvarlig og etterleve gjeldende lover og regler.
- Etterlever lover om personvern og datahåndtering.
- Korrupsjon: SpareBank 1 Hallingdal Valdres har nulltoleranse for korrupsjon.
- Antihvitvasking og skatt: Sikre etterlevelse av de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter vedrørende skatt og hvitvasking, inkludert iverksettelse av rimelige tiltak for å forhindre tilrettelegging av skatteunndragelse og hvitvasking.

B.2 Mer utfyllende om enkeltbransjer

OMSTRIDT VÅPENPRODUKSJON, PORNOINDUSTRI OG TOBAKKSINDUSTRI

For oss er lovlige bransjer som pornoindustri, tobakksindustri, deler av våpenindustrien og arbeidsvilkår som strider mot internasjonale prinsipper omfattet av det vi oppfatter som brudd på etiske normer. For våpenindustri gjelder dette selskaper som produserer våpen som ved normal bruk innebærer krenkelse av grunnleggende humanitære prinsipper. Vi tar herunder aktivt avstand fra produksjon, vedlikehold av og handel med klasevåpen og antipersonellminer, samt selskaper som utvikler og produserer sentrale komponenter til kjernevåpen, biologiske våpen og kjemiske våpen. Hvis det skulle være aktuelt vil vi kreve at selskaper har policy for å sikre at det ikke foregår eksport av våpen til områder hvor det er kjent at det foregår krenkelser av menneskerettigheter, eller til land som på grunn av utbredt korrupsjon, borgerkrig er stor sannsynlighet for at våpnene kan havne i slike områder. Videre at man ikke profitterer på salg av våpen til land hvor våpeninvesteringer går ut over dekking av innbyggernes primære behov. Slike områder og land vil som et minimum være definert som land som er omfattet av våpenembargo vedtatt av FN, EU eller USA.

GRUVEDRIFT

I gruvedrift er det et styrende prinsipp at inngrep i naturen skal minimeres, og at man uavhengig av lokal lovgiving skal ha planer for rensing av utslipp og for tilbakeføring av natur og utbedring av naturinngrep etter avvikling av en gruve. Vi stiller også krav til at avrenning og miljøfarlig avfall skal håndteres forsvarlig, og at de ansatte skal ha gode arbeidsforhold som gir lav helserisiko. Inngrep i naturen må også gjøres på en slik måte at urfolks rettigheter og muligheter til å videreføre tradisjonell levestil ikke forstyrres unødvendig. Det skal også vises spesiell varsomhet i områder der det er spesielt sårbar natur, og gruvedrift skal unngås i områder hvor det ved ulykker eller ytre påvirkning kan lede til uopprettelig skade på miljø.

KULLKRAFT, KULLUTVINNING OG ANNEN KONTROVERSIELL ENERGIPRODUKSJON

Konsernet ikke gir kreditt til selskaper som driver utvinning av eller kraftproduksjon baser på kull eller som på en eller annen måte kan knyttes til kjernekraft. Videre gir vi ikke kreditt til utvinning av tjæresand/tungolje/skifer-gass/skiferolje.

Det finnes så store kullreserver i verden at det å utvinne kullet og forbrenne det alene er nok til å ødelegge klimaet. Oljefondets eksklusjonsliste er en målestANDARD for å ekskludere selskaper med en høy andel av inntekter eller virksomhet knyttet til kullkraft. Det er ikke tilstrekkelig at selskaper tilpasser sin selskapsstruktur til å oppfylle dette maksimalkravet til 30% av inntekter eller virksomhet knyttet til kullkraft. Vi forventer at forvaltere vi distribuerer produkter fra ikke investerer i selskaper som aktivt omgår eksklusjonskriterier ved strukturell tilpasning, og at de deler målsetningen om å faktisk å redusere andelen kullkraft og avhengighet av kullkraft også i selskaper som ligger innenfor Oljefondets grenser for andel kullkraftrelaterte inntekter og virksomhet. Dette innebærer å bruke eiermakt til aktivt å påvirke selskaper til å investere i alternative energiproduksjonsmetoder, rensing og plan for erstatning av kullkraftproduksjon med andre og rene kilder til energiproduksjon.

Vi ønsker at selskaper skal jobbe for å utelukke kontroversielle energikilder som kjernekraft og stiller krav om at vannkraftverk skal oppfylle de syv prinsippene til World Commission on Dams.

BÆREKRAFTIG LANDBRUK OG SKOGDRIFT

SpareBank 1 Hallingdal Valdres er en viktig samarbeidspartner for landbruket i vårt markedsområde. Landbruk inkluderer skogbruk og jordbruk, som igjen omfatter husdyrhold. Vi forventer at konsernet sine kunder og samarbeidspartnere skal arbeide for et bærekraftig landbruk med god kvalitet på deres produksjon slik at både retten til tilstrekkelig og fullgod mat blir ivarettatt, og at klimagassutslipp minimeres.

For skogdrift og landbruk skal drift legges opp slik at jord og vannressurser ikke utarmes, og at det skal etableres tilgang til vann og viltkorridorer. Urfolk sine rettigheter til å sameksistere med organisert landbruk skal også ivaretas.

For skogdrift og annen industri med tømmer som råstoff har vi krav om bærekraftig utnyttning av ressurser, og ønsker ikke å formidle fond som har eierandeler i industri som hogger urskog eller driver tømmerdrift på en måte som ikke sikrer bærekraft. Biobrensel må produseres på en måte som tilfredsstiller RSB-standard. Avlinger skal være bærekraftig, og virksomheter som produserer avlinger som har spesielt høyt forbruk av vann, som utarmer jord eller som har annen svært negativ innvirkning på lokalt økosystem skal ha en tydelig strategi for hvordan disse eksternalitetene avbøtes.

Det skal være truffet tiltak for å hindre avrenning og utarming av jordsmonn gjennom etablering av soner uten oppdyrking mot vannkilder, hav og elver.

Landbruk og skogbruk skal sikre tiltak for å minimere sprøyting og alltid bruke de kjemikalier som gir minst miljøeffekt og jobbe for reduksjon av kjemikaliebruk.

Vi krever at der det ikke er innført strengere lokal lovgiving skal dyretransporter begrenses til maksimum åtte timer, at bruk av svært trange bur og båser ikke skal forekomme og at dyr har rettigheter uttrykt gjennom de fem friheter (Five Freedoms).

SKOG OG TØMMERINDUSTRI

Vi forventer at aktører innen skog- og tømmerindustri inkludert papir, papirmasse og trevarer enten er sertifisert i henhold til FSC sine krav til verdikjede, eller aktivt jobber med å oppfylle krav for slik sertifisering. Vi forventer også at alle internasjonale /multinasjonale selskaper rapporterer bærekraft etter GRI eller tilsvarende rapporteringsretningslinjer. Selskaper med stor påvirkning av skog gjennom hogst eller annen utbygging skal arbeide med bærekraft aktivt og kunne dokumentere og rapportere etterlevelse.

FISKERI

Ansvarlig drevet fiskeri er en av våre viktigste fornybare ressurser, og vi forventer at forvaltere tar avstand fra selskaper som profiterer på fiskemetoder som rammer truede arter og fiskestammer. Samtidig forventer vi at selskaper innen fiskeri søker sertifisering og medvirker til samarbeid om felles forvaltning av fiskestammer, og til å innrette seg etter slik regulering. Vi forventer også at fiskeforedlingsindustri søker å kjøpe råvarer fra slike ansvarlige leverandører, og bidrar til samarbeid om miljøsertifisering.

OPPDRETTSNÆRINGEN

For oppdrettsnæring har vi en forventning om at forprodusenter skal arbeide for å øke andelen av plantebasert råstoff i for, og at fiskefor fra marine ressurser skal være fra bærekraftige kilder. Videre at forprodusenter gjør sitt ytterste for å minimere karbonavtrykk av drift og transport av råvarer, og at de stiller krav til utslippsreducerende tiltak hos sine leverandører. Videre er vi opptatt av at forprodusenter er åpne om andel råvarer som er fra genmodifiserte organismer, og vi forventer at selskapene arbeider for å redusere denne. Oppdrettsnæring har også et ansvar for påvirkning av lokale biotoper og forurensning til omkringliggende områder gjennom utslipp av organisk avfall og påvirkning av tetthet på parasitter og fisesykdommer. Videre kan uansvarlig oppdrett medføre rømning av fisk som igjen kan true lokale fiskestammer gjennom kryssparring eller gjennom ødeleggelse av gyteplasser. Ansvarlige oppdrettselskaper tar aktivt stilling til sin påvirkning av lokale biotoper, smittepress på lokale fiskestammer, medisnbruk og rømning. Vi forventer at selskapene aktivt jobber for å redusere slike negative ringvirkninger på sitt lokalmiljø, og at de ikke utnytter lokale svakheter i lovgiving i jakt på økt lønnsomhet på bekostning av sitt ansvar. Vi forventer at selskapene omtaler disse problemstillingene, og hvordan de aktivt jobber for forbedring i sine årsrapporter.

TRANSPORT OG LUFTFART

For transportselskaper og luftfart forventer vi at selskapene aktivt søker teknologi, og investerer i tiltak som reduserer utslipp og negativ miljøpåvirkning.

ENERGIPRODUKSJON OG FORNYBAR ENERGI

Vi forventer at alle bransjer og virksomheter tar et eierskap til utfordringer knyttet til klima og har en politikk knyttet til bruk av fornybar energiproduksjon, utfordringer knyttet til distribusjon og effektuttak og energioptimering for å redusere karbonavtrykket ut fra samfunnets synvinkel. For selskaper innen energiproduksjon forutsetter vi at de tilslutter seg internasjonale avtaler for å fremme produksjon av fornybar og «grønn» energi, og at de tydelig beskriver sin rolle og sitt spesielle ansvar for miljø i sine styringsdokumenter.

EIENDOMSSELSKAPER OG EIENDOMSUTVIKLING

For selskaper som investerer i eiendom skal vi være en pådriver for større oppmerksomhet på rutiner for å sikre reduksjon av energibruk og sertifisering av bygg for å redusere utslipp og annen negativ påvirkning. Vi ser at krav og forventning til miljøregnskap og mål om reduksjon av klimautslipp kommer i åren fremover og ønsker at selskaper setter i gang med aktsomhetsvurderinger snarest. Vi forventer at store konsern som forvalter

eiendom praktiserer og har på plass et miljøledelse- og energiledelsessystem for å sikre reduksjon av utslipp, energiforbruk og effektuttak som tilsvarer ISO 14001, ISO 50001, miljøfyrtårnsertifisering.

I utvikling av eiendom kan det oppstå konflikter knyttet til eierskap til land og eksisterende leietagers eller beboeres interesser. Her forventer vi en særlig forsiktighet og ansvarlighet i forhold til balansen mellom profitt og ivaretagelse av de som bebor grunn eller boliger når disse utgjør en sårbar gruppe. Aktiviteter innenfor denne delen av bransjen er også særlig eksponert innenfor sosiale forhold og vi forventer at lov og krav innenfor arbeidstakerrettigheter og menneskelige rettigheter følges.

BÆREKRAFTIG FINANSIERING

For finansnæring og finansieringsselskap, samt i obligasjonsinvesteringer har vi et utvidet bærekraftbegrep som også omfatter ågervirksomhet og overdrevet profitt i forbindelse med kriser. Dette innebærer kritisk vurdering av selskap involvert i finansiering av personer i betalingsproblemer, krav til at kundene skal kunne forstå vilkår og et spesielt fokus på kredittsalg og kreditttyting i utviklingsland. Kredittyttere og finansinstitusjoner skal etterleve lokale regler og retningslinjer for forbrukervern, og i mangel av slike lokale reguleringer følge internasjonale standarder. Videre skal finansforetak avstå fra å finansiere prosjekter og bedrifter som bryter mot grunnleggende krav til menneske- og arbeidstakerrettigheter, eller som skader miljø eller bryter mot urfolks rettigheter. Der det foretas finansiering av prosjekter hvor det ut fra bransje eller land kan foreligge stor risiko for slike brudd skal banker og finansinstitusjoner medta vilkår om etterlevelse av disse kravene i sine låneavtaler.

ØKT ANDEL SERTIFISERT GJELD OG GREEN BONDS

Vi ønsker at obligasjoner skal merkes med sertifiseringsordninger for bærekraft, og at fond som investerer i obligasjoner skal være pådrivere for miljømerking og sertifisering av lån i relevante sertifiseringsordninger for å sikre fokus på arbeidet med å øke miljøstandarder. SpareBank 1 Boligkreditt AS var først ute i Norge med et godkjent grønt obligasjonslån i markedet.